

Dkt. Elaine Phillips, Fasihi ya Agano la Kale, Hotuba ya 35, Ezra, Nehemia, Esta

© 2024 Elaine Phillips na Ted Hildebrandt

Habari za asubuhi. Nadhani labda tutaanza leo. Wale ambao hamfurahii kidogo kuhusu kuimba Jumatatu asubuhi watafurahi kujua kwamba hatutaimba asubuhi ya leo.

Tutalipia Jumatano tutakapofanya utenzi mdogo wa zaburi Jumatano. Hiyo ina maana kwamba wote. Lakini kwa kweli, sababu ya hilo ni kwamba tuna mambo mengi ya kuzungumzia leo kuhusu Ezra, Nehemia, na Esta wote kwa wakati mmoja.

Hata hivyo, kabla sijafanya hivyo, matangazo machache tu hapa ambayo nataka kuyafafanua. Wale wenu mliopo hapa mapema kidogo walinisikia nikiimba na kucheza wimbo wangu kuhusu kuingia mtandaoni na kupigia kura Ukumbi wa Mji wa Old Salem. Ninajua kwamba Dkt. Hevelon Harper ametuma barua pepe kwa wanafunzi wote kufanya hivi.

Acha nikutie moyo uendelee na hilo. \$100,000 si pesa taslimu ya kawaida. Na kama wanafunzi wote wa Gordon, kati ya sasa na Mei 17, wangepigia kura mradi wa ukarabati wa Ukumbi wa Mji wa Old Salem, itakuwa ni faida kubwa kwa historia ya North Shore na pia ushiriki wa Chuo cha Gordon katika hilo.

Sio mchakato mrefu na unaohusisha mambo mengi. Nimekutumia barua pepe ili uweze kupata kiungo hiki mara moja. Lakini unachotakiwa kufanya ni kuandika ujumbe mfupi kwenye kalenda yako ili kukukumbusha kwamba kila asubuhi utafanya hivi na kuwapa marafiki zako pia.

Kwa sababu itakuwa msaada mkubwa kwetu katika idara ya historia ya Gordon. Pia ni muhimu kwa maendeleo ya Salem, hasa. Tuko nyuma kwa asilimia 3 tu katika nafasi ya kwanza hivi sasa.

Kwa hivyo, inafaa juhudi zetu. Je, si nzuri? Kwa kweli, wiki moja iliyopita, tulilingana kwa nafasi ya kwanza. Kwa hivyo, tumepoteza nafasi, ndiyo maana ninafanya wimbo huu na densi.

Sawa, kwa vyovyote vile. Zaidi ya hayo, yote ni rahisi hapa. Mitihani ya vipodozi, Mei 7 na 8, mtihani wa mwisho. Asante kwa Mary kwa kuniambia ilikuwa saa 8 na sio saa 10:30, kwa hivyo yote hayakuja kwa wakati usiofaa.

Zaidi ya hayo, kila kitu ni rahisi. Nimetayarisha mtihani. Utafurahi kujua; Sidhani kama kuna maswali yoyote ya kweli au ya uongo kuhusu hilo.

Ni pakiti nzima ya chaguo nyingi. Pakiti nzima ya chaguo nyingi. Acha niseme hivi, hakikisha unatumia nyenzo zilizo kwenye Ubao ili kujifunza.

Sarah? Hakuna ramani. Hesabu baraka zako. Ndiyo, Nick? Insha ndogo, ndiyo.

Hili ni jambo la kujinufaisha sana kwa upande wangu kwa sababu lazima niwasilishe alama zangu zote ifikapo wiki moja kuanzia Ijumaa tangu niondoke nchini kwa wiki mbili baada ya hapo. Kwa hivyo hakuna insha ndefu wakati huu. Umezata nafasi yako ya kuandika karatasi katika insha ndefu.

Kwa hivyo, kuna insha ndogo. Mary? Kutoka kwa mitihani ambayo tumeifanya, au vitengo vingine vyovyote? Katika vitengo vya kwanza hadi vya nne, maswali yote yanatokana na mitihani ambayo umeifanya moja kwa moja kutoka kwa mitihani hiyo. Huwezi kuikosa.

Na ni 25% ya alama zako. Kwa hivyo tumia hiyo kuongeza alama kidogo. Sehemu ya mwisho ndiyo ambayo wanafunzi huipuuza kila mara.

Ndiyo maana nasema, nenda ukatumie nyenzo za kujifunzia zilizo kwenye Ubao Mweusi. Sehemu ya mwisho kuhusu faida itakuwa nyingine kati ya hizo, ni faida gani iliyosababisha hili? Andika vitu. Sawa, kwa hivyo jifunze hivyo.

Haitakudhuru. Ndiyo, Trevor? Kwa hivyo ndivyo unavyozungumzia? Sawa, haswa. Sawa.

Ndiyo. Naweza kuona mkono mwingine hapa? Sarah? Nilijibu wako. Sawa.

Insha, itatoka katika sehemu tuliyosoma, au tulikuwa na insha kuhusu faida? Insha itatoka katika ufahamu wako wa jumla. Shh. Ni mojawapo ya zile zisizo na majibu mengi ambazo ukisema chochote chenye akili, utapata pointi zake.

Unajua? Baadhi ya zawadi hizo. Sawa, kuna maswali mengine yoyote kuhusu mitihani? Darasa la Jumatano litakuwa suala la kuimba kidogo na kuzungumzia faida tatu ndogo ambazo hatutakuwa tumezishughulikia hadi Jumatano. Na kisha dakika 20 za mwisho hivi zitakuwa tathmini ya kozi, ili ujue cha kufanya na Jumatano.

Watie moyo marafiki zako ambao wamekuwa wakilala waje kwa ajili ya tathmini ya kozi kwa sababu napenda kuchukua kwa uzito kile ambacho kila mtu anasema kuhusu darasa, si wale tu ambao wamekuwa waaminifu kuja. Ingawa, bila shaka, umekuwa mwaminifu kuja, kwa hivyo wako wanasubiri kidogo zaidi. Lakini tafadhali jitokeza kwa hilo.

Hilo litakuwa jambo zuri. Tuchukue muda wa kuomba pamoja tunapoanza.

Mungu, Baba yetu wa Mbinguni, tunashukuru kwamba uko pamoja nasi, kwamba upo, kwamba unatembea nasi siku baada ya siku.

Na tunashukuru sana kwamba tunapoamka asubuhi ya leo na tunakabiliana, labda kwa kila mmoja wetu, wiki iliyojaa, labda iliyojaa mambo ambayo yanahitaji kufanywa, tusaideie kuweka macho yetu kwako kwanza, na kisha utusaideie kuzingatia kazi yetu kwa njia ambazo zitakuwa na tija na heshima kwako. Tunaomba kwamba tutiane moyo. Tunaomba, Bwana, hasa kwamba tuje pamoja na wale wanaopambana na kwa kweli, kusaidia na kusaidia katika maombi yetu.

Baba, tunaomba usiwabariki sisi tulio hapa tu. Tunaomba kwa ajili ya wanafunzi wa Gordon kwa ujumla. Baba, tunajua kuna wale wanaopambana, na kwa hivyo tunaomba neema yako maalum na utunzaji wako mpole.

Na Bwana, tungezingatia pia hitaji letu la kuwaombea viongozi wetu, na tunaomba hekima, zaidi ya hekima ya kibinadamu, ili kushughulikia masuala ambayo ni magumu na magumu sana. Tunakuomba kama bwana wa ulimwengu, na tunashukuru sana kwamba wewe ndiye bwana wa maisha yetu. Tunaomba mambo haya kwa jina la shukrani la Kristo. Amina.

Tunajifunza kuhusu Uyahudi wa baada ya uhamisho leo, ambayo ina maana kwamba tunachukua hatua nje ya unabii. Mara nyingi ni tatizo ambalo watu hutambua Ezra na Nehemia kama manabii.

Kimsingi, wao si manabii. Wote wawili ni viongozi wa serikali. Na Ezra ni kuhani, na yeye ni mwandishi.

Lakini unapowafikiria manabii, usiwajumuishe Ezra na Nehemia katika kundi hilo maalum. Na kwa hivyo, ikiwa unajibu seti hiyo ya mwisho ya maswali ambayo yatakuwa kwenye mtihani wako wa mwisho, na kuna moja ambayo hujui, usiwajue Ezra na Nehemia, sawa? Nadhani mtu mwingine, lakini si Ezra na Nehemia, kwa sababu hawatakuwa mmoja wa hao. Kwa vyovyote vile, hapa ndipo tunapoelekea, na tutazungumzia kidogo kuhusu hali kuu za kihistoria ambazo kila mmoja wa watu hawa anaingia, na kisha maandiko yenyewe.

Hata hivyo, kabla hatujafanya hivyo, inafaa kuzungumzia kidogo kuhusu aina za vyanzo tunavyotumia ili kujifunza kipindi hiki chote. Uyahudi wa baada ya uhamisho unamaanisha baada ya uhamisho. Unamaanisha baada ya watu kurudi.

Inamaanisha baada ya mwaka 539 KK. Kwa hivyo tunapata wapi vitu vyetu vyote? Kwanza kabisa, tuna vyanzo vya kibiblia. Ezra na Nehemia wanavutia.

Kwa njia, katika orodha ya Wayahudi, Biblia ya Kiebrania, zimeunganishwa pamoja katika kitabu kimoja, sawa? Tunazona kama tofauti. Ziko pamoja katika mtazamo wa

Kiyahudi. Ukitaka kumfikiria Ezra haswa, Nehemia kwa kiasi fulani, lakini Ezra haswa kama mwenzake wa zamani wa mtindo wa kisasa wa maandishi ya kisasa, unajua, ikiwa nyote mnataka kujifunza kitu, nenda kwenye PBS, na utazame maandishi ya zamani, na maandishi hayo yatahusisha mahojiano na barua zilizohifadhiwa na labda picha na labda kipande kidogo cha hiki, kile, au kitu kingine.

Ezra anafanya vivyo hivyo bila video, na kwa hivyo anasimulia hadithi, anajumuisha barua, na ana hati kutoka kwa ua wa mfalme.

Sehemu za Ezra pia ziko katika Kiaramu. Nikumbushe, Kiaramu ni nini? Kelly. Nilisema Kelly, nilimaanisha Kerry.

Ndiyo, ni lugha hiyo iliyozungumzwa kwa upana katika Mashariki ya Karibu ya kale katika kipindi hiki maalum, kwa hivyo ni lugha dada ya Kiebrania. Uko sahihi kabisa, na kwa hivyo, Ezra anapozungumzia mambo haya ambayo yana athari za kimataifa, anatumia lugha hiyo. Sura ya nne hadi sita, takriban, ziko katika Kiaramu na zinajumuisha hati kadhaa.

Pia, kuna orodha nyingi. Hatufurahii sana orodha za majina na orodha za majina ya maeneo, lakini ni muhimu sana kwa jumuiya hii inayorudi. Hivi ndivyo unavyojitambulisha.

Tulizungumzia hilo huko nyuma katika Mwanzo. Watu hujitambulisha kwa nasaba na orodha ya majina na maeneo ambapo watu hawa watakaa. Ni muhimu sana kubaini utambulisho wa watu hawa wanaorudi kutoka uhamishoni, na wanajikuta katika eneo ambalo lina upinzani.

Watu walio karibu nao hawawataki waje huko, sivyo? Na kwa hivyo ni muhimu sana wajitambulishe. Ndiyo maana unasoma orodha nyingi za majina. Kisha tuna Hagai na Zekaria.

Tutazungumzia habari zao, Bwana akipenda, Jumatano. Esta, tutafanya hivyo leo. Yeye ni malkia katika mahakama ya kigeni.

Ni hadithi ya kuvutia kwa njia nyingi sana. Tutarudi kwenye hilo baada ya muda mfupi. Na kisha, hatimaye, nabii wetu mdogo wa mwisho ni Malaki, na tutamfanyia kazi pamoja na Hagai na Zekaria Jumatano.

Pia tuna vyanzo vingine visivyo vya kibiblia, na inafaa kuzingatia. Herodotus: wale ambao wamewahi kuwa na Dkt. Wick kwa historia labda wamekuwa wakisoma baadhi ya Herodotus kwa sababu ana hamu sana ya kuwafanya wanafunzi wake wasome vyanzo vya msingi, na Herodotus ni mwandishi na mwanahistoria muhimu sana wa Kigiriki, ambaye anatuambia mengi kuhusu kipindi cha Uajemi na mikutano ya Ugiriki na Uajemi. Na, bila shaka, hilo ni muhimu kutoka kwa mtazamo wetu kwa

sababu tunaposoma kuhusu, hasa masimulizi katika Esta, kuna miunganisho ya kuvutia ambayo tunaweza kufanya kuhusu asili ya mfalme.

Unasoma kuhusu Mfalme Ahasuero ukisoma Esta kwa leo. Jina lake la Kigiriki ni Xerxes, na Herodotus anatuambia kuhusu Xerxes. Pia tunamshauri Josephus, mwanahistoria Myahudi.

Nadhani ulijifunza yote kumhusu ulipochukua Agano Jipya kutoka kwa Dkt. Green. Yeye ni chanzo kizuri cha taarifa kuhusu miaka hiyo iliyo katikati ya kufungwa kwa Agano la Kale na ufunguzi wa Agano Jipya, lakini hata anarudi nyuma zaidi katika mambo yake ya kale ya Wayahudi na anatuambia mengi kuhusu hili. Na kisha tuna maandishi ya Kiajemi.

Pia tunayo ambayo inatuongoza moja kwa moja kwenye nyenzo za akiolojia. Maandishi ya Kiajemi, kwa njia, ni maandishi makubwa ya mawe. Mambo ya ajabu ambayo hutupa nyenzo za kuvutia.

Mihuri rasmi yenye majina, mafunjo, na pia miongoni mwa maandishi hayo yatakuwa mihuri ya silinda. Umesoma kuhusu muhuri wa silinda ya Koreshi, nami nitarejelea hilo zaidi baada ya muda mfupi. Ubarikiwe.

Sawa, una maswali yoyote kuhusu vyanzo? Muhtasari mfupi tu. Hilo si swali, sawa. Hili ni swali langu lingine, unajua, utakapofika kwenye Jumba la Makumbusho la Uingereza, hakikisha unaliona.

Hii iko katika Jumba la Makumbusho la Uingereza. Silinda maarufu ya Koreshi. Inazungumzia amri ya Koreshi, si tu kwamba Wayahudi warudishwe katika nchi yao, bali pia inaonyesha kwamba alikuwa na mabadiliko ya sera.

Unajua, hadi sasa tumewaona Waashuri na Wababeli wakiwapeleka watu uhamishoni na kuwachanganya watu na kuharibu utambulisho wao. Sera ya Koreshi kama Mwajemi inabadilika, na anakusudia kuwafikia watu kwa njia nzuri zaidi, nadhani unaweza kusema, na anawarudisha, anawarudisha katika nchi zao, na kuwafanya wajenge upya vituo vyao vya ibada. Bila shaka, inaleta uhusiano mzuri wa umma, na mengi ya haya ni mbinu ya mahusiano ya umma.

Haifanyiki tu kwa Waisraeli au Wayahudi. Imefanywa kwa maana pana pia, lakini kwa vyovyote vile, hii hapa picha yetu ya silinda ya Koreshi. Sasa, muhtasari mfupi tu kabla hatujaingia kwenye baadhi ya maandishi yetu ya baadhi ya historia ya kipindi hiki.

Vikumbusho kwanza. Hizi ni tarehe, unajua, nadhani. Mnamo 722, tuligundua kwamba Ufalme wa Kaskazini ulianguka kwa Ashuru, na Wayahudi wengi walipelekwa uhamishoni wakati huo tayari.

Mnamo 612, Ashuru, na hasa Ninawi, kama jiji kubwa huko Ashuru, itaanguka kwa Babeli. Na, bila shaka, ni chini ya Babeli na Nebukadreza ambapo hekalu la Wayahudi linaharibiwa na kundi zima la watu wanapelekwa uhamishoni. Hilo, bila shaka, linaweka msingi wa kurudi kutoka uhamishoni, jambo ambalo ndilo linalohusu leo.

Sasa, kuhusu watu muhimu katika Milki ya Uajemi, hebu tuangalie majina machache. Unajua, yaangazie haya katika maelezo yako. Haya ni majina yatakayoonekana kwenye mtihami wako.

Nitakuambia tu hilo sasa hivi. Sawa, Koreshi Mkuu, mtu mkuu. Ndiye ambaye Isaya alimzungumzia zaidi ya miaka 100 kabla ya wakati, akisema Koreshi atatoa amri ya kujenga upya na kuijenga upya Yerusalemu.

Na kisha, bila shaka, hapa tunaona ikitokea. Kwa hivyo, una kurudi kwa kundi la watu Yerusalemu, Yuda, kujenga upya mambo. Sasa, moja ya mambo ambayo tutaona tunapoanza kusoma kuhusu hili, hii imeandikwa katika Ezra, sura ya kwanza hadi ya sita.

Ni kabla ya wakati wa Ezra. Nitasema zaidi kidogo kuhusu hilo baada ya muda mfupi. Kwa hivyo, Ezra anapozungumzia kuhusu hilo, Ezra mwenyewe haishi kupitia hilo.

Anarudi nyuma na kuangalia historia na kusema hivi ndivyo Cyrus amefanya. Usijali kuhusu Cambyses. Tunaunganisha tu hapa.

Kwa njia, yeye ni mhusika wa kuvutia. Sijui hasa kilichompata mwishowe. Inaonekana, na labda unajua mengi kuhusu hili kama mimi ninavyojua ikiwa umewahi kuwa na tabaka la Dkt. Wick, lakini pamoja na watu wengine wote katika Milki ya Syria, Babeli, na sasa ya Uajemi, wazo lilikuwa kupanua utawala hadi Misri kwa sababu Misri ni kikapu cha mkate kwa Mediterania ya mashariki.

Na Cambyses alikuwa njiani kuelekea huko. Na aliporudi, kulikuwa na habari za kusumbua sana kuhusu mnyang'anyi wa kiti cha enzi, inaonekana. Na yote ni fujo tata sana na tata.

mtazamo wa jumla ni kwamba Cambyses alijiua wakati huu akiwa njiani kurudi nyumbani Uajemi. Milki yake, au utawala wake, ningesema, uliisha haraka sana. Na kisha una Dario wa Kwanza anaingia.

Yeye ni muhimu kwetu. Yeye ndiye atakayeonekana katika maandiko kuhusu nguvu inayotawala wakati hekalu litakapojengwa upya. Kwa hivyo, kukamilika kwa hekalu.

Unajua, walianzisha. Waliweka misingi. Unaposoma Ezra sura ya kwanza hadi ya tatu, unajua hilo.

Lakini yote yalisimama. Na tutazungumzia zaidi kuhusu hilo baada ya muda mfupi. Chini ya Dario, kwa sababu kadhaa tofauti, walifanikiwa kukamilisha hekalu hili.

Mojawapo ya sababu hizo ni kwamba Hagai na Zekaria, manabii, wanaanza kumshawishi sana. Na tutaangalia sifa hizo Jumatano. Sababu nyingine ni pendekezo.

Dario alihitaji msaada na usaidizi wa jumuiya hiyo ya Wayahudi huko nje kwa sababu yeye pia alikuwa akiipigia debe Misri. Na kama una watu kwenye mpaka wako, ni vyema kuwa nao wapende kwako na sio wapende. Na kwa hivyo, ikiwa atawasaidia na kuwasukuma na kuwapa ruhusa ya kurejesha hekalu lao, ni jambo gani bora zaidi alilofanya? Amefanya kitendo kikubwa cha mahusiano ya umma.

Inafanya kazi. Sawa, inafanya kazi. Baada ya hapo, tuna mtu ambaye Herodotus anamtaja kama Xerxes.

Maandiko ya Biblia yanamwita Ahasuero. Wao ni mtu yule yule. Kumbuka kwamba hawa jamaa wana majina ya Kiajemi.

Na si rahisi kila wakati kutafsiri kutoka kwa alfabeti ya Kiajemi na matamshi ya Kiajemi hadi, kwa upande mmoja, lugha ya Kigiriki na, kwa upande mwingine, hadi lugha ya Kisemiti, ambayo ni Kiebrania. Sio herufi zote huwa zipo kila wakati. Kwa hivyo, Kiebrania hutamkwa Ahasuero.

Na katika H, sh, sawa, Ahasuero, unaweza kusikia kidogo ya mambo yaliyo katika Xerxes, Khi. Dkt. Hildebrand angeweza kufanya Kigiriki hicho vizuri zaidi kuliko mimi. Kwa vyovyote vile, ni mtu yule yule.

Na yote yanatokana na jina la Kiajemi hapo. Esta ndiye mtu wetu mkuu hapa, na tutarudi na kuzungumza mengi sana kuhusu Xerxes. Herodotus anatuambia jinsi Xerxes alivyokuwa mtu mbaya, mlafi, na mkatili.

Na unaona hilo unaposoma, hasa katika sura ya kwanza na inayofuata katika Esta. Naam, basi, hatimaye, tuna Artashasta, ambaye chini yake tuna Ezra na Nehemia wanafanya kazi zao, wakiishi, wakifanya kazi zao. Kwa hivyo, tena, angalia kwamba Ezra anapoandika kuhusu mambo ya awali, si kwamba yuko uwanjani.

Anatengeneza makala yake ya wakati huo, sawa? Una maswali yoyote kuhusu historia? Je, ninahitaji kusema haya tena? Koreshi, Dario, Xerxes, na Artashasta. Wajue. Utaona swali kuhusu mtihani.

Sara? Hapana, hiyo ni mojawapo ya changamoto hizo za kuvutia wakati Kitabu cha Danieli kinapomtaja Dario Mmedi. Ni mtu tofauti, sawa? Huyu ni mtu anayefanya kazi kabla ya Koreshi Mkuu au Koreshi Mkuu. Mimi huwa nafikiri, kama ninavyofikiri

nilivyosema siku nyingine darasani, kwa kiwango cha uhakika cha asilimia 65, 70 kwamba hao wawili wanaweza kuwa mtu mmoja.

Lakini si mtu yule yule kama Dario I. Na kuna masuala mengi ya kuvutia yanayoendelea kuhusu kuibuka kwa Dario I. Yeye ni picha nyingine nzima. Naam, Trevor. Artashasta atakuwa mfalme, hasa ambaye chini yake tuna huduma za Ezra na Nehemia.

Na hilo ni muhimu kwa sababu hao wawili ni watu muhimu katika mahakama ya Artashasta. Mnyweshaji wa Nehemia. Ezra ni muhimu sana.

Acha niseme tu, kwa kuwa ninasisitiza au kuendelea kidogo na swali lako, inavutia sana kwamba una kizazi baada ya Esta na Mordekai kupandishwa cheo hadi nafasi ya pili katika uongozi na Wayahudi, tishio dhidi ya Wayahudi likizuiwa, kwamba ndani ya kizazi, hata kidogo, kwa kweli, una watu wawili ambao ni muhimu sana katika mahakama ya Uajemi. Ni kama vile wamepata ahueni na Mordekai ameandaa njia kwa jambo ambalo hawa wawili wengine wanaweza kufanya. Yahweh, Ro.

Sababu ambazo huenda Dario aliwaruhusu kukamilisha hekalu. Ndiyo, ya kwanza ni kwamba manabii wanawasukuma tu. Kwa hivyo huyo si Dario.

Ni kwamba tu wanafanikiwa kwa sababu una sauti hizi mbili za kinabii zinazowasukuma sana. Na ya pili ni kwamba, Dario anafanya jambo la busara kisiasa. Ni mkakati wake.

Sawa. Sawa. Hapa ndipo tunapoanza kufikiria kile Ezra anachosema katika sura ya kwanza hadi ya sita.

Na najua nimesema haya mara mbili tayari, lakini nitasema tena. Ezra anaangalia nyuma kihistoria. Ingekuwa kama mtu sasa anaandika historia ya Vita vya Kwanza vya Dunia. Karibu na wakati huo, sivyo? Anaangalia nyuma.

Kama anavyofanya, anapitia mambo muhimu. Na kwanza kabisa, tuna amri ya Koreshi. Hii kwa kweli inaweka uhusiano muhimu na kile tulicho nacho katika Mambo ya Nyakati, Mambo ya Nyakati ya Pili kwa sababu inarudia.

Hivi ndivyo asemavyo Koreshi, Mfalme wa Uajemi: Bwana, Mungu wa mbinguni, amenipa falme zote za dunia. Amenipa mamlaka ya kumjengea hekalu huko Yerusalemu. Yeyote kati ya watu wake, Mungu wake na awe pamoja naye, na aende Yerusalemu na Yuda akajenge hekalu la Bwana, Mungu wa Israeli, Mungu aliyeko Yerusalemu.

Sasa wazo la Koreshi ni, na si wazo la Koreshi pekee, ni aina ya dhana ya kale ya Mashariki ya Karibu kwamba maeneo fulani yalikuwa na miungu maalum. Na ndiyo

maana anatoa amri hii kwamba watu hawa wote wanaweza kurudi kwenye maeneo yao maalum. Hii inaathiri Yerusalemu.

Na watu wa mahali popote ambapo manusura huenda hawaishi wanapaswa kumpa fedha na dhahabu, bidhaa na mifugo. Je, hilo linaonekana kama sambamba yoyote ya kuvutia na kitu ambacho tayari tunakijua? Ni nini kilitokea watu walipoondoka Misri? Walisafirishwa vizuri, sivyo? Kwa njia fulani, hili linakusudiwa kutazamwa kama safari ya pili ya kutoka utumwani Misri. Na walipoondoka, Waisraeli walitoka wakiwa matajiri.

Hapa, wanatoka uhamishoni, na wanatoka uhamishoni na kurudi katika nchi ambayo Mungu alikuwa ameapa kuwa nao, aina hiyo hiyo ya muundo imeanzishwa. Inavutia. Naam, hiyo ndiyo amri ya Koreshi.

Tuna baadhi ya waliorudi ambao wameorodheshwa hapa. Nambari ya kuvutia, mstari wa 64 wa sura ya pili, 42,360. Sasa kuna aina zote za masuala ya kuvutia kuhusu nambari ambazo sitazizungumzia.

Chukua mkondo zaidi katika Agano la Kale ambapo tunazingatia baadhi ya mambo haya. Ukilinganisha nambari hizi na Yeremia sura ya 52, zinaonekana kubwa kidogo. Lakini kuna sababu kadhaa za hilo, nadhani.

Unajua majina ya viongozi. Unajua majina ya viongozi, sawa? Bendera ya mtihani, unajua majina ya viongozi. Sheshpazar ndiye wa kwanza.

Ametajwa mara mbili katika Ezra. Na anaonekana kuwa mtu maarufu. Lakini kwa sababu fulani au nyingine, anapoteza fahari hiyo ya nafasi kwa wawili wanaofuata, sawa? Wawili wanaofuata ndio watakaokuwa muhimu zaidi kwa muda mrefu zaidi.

Hao ndio watakaotajwa pia katika Hagai na Zekaria. Zerubabeli ni mtu ambaye ni mzao wa nasaba ya Daudi. Kwa hivyo anawakilisha ukoo wa kifalme.

Jeshua, au Yoshua, utaona kama Yeshua katika baadhi ya maandiko yako, jina moja, Yeshua Yoshua, atakuwa mtu anayewakilisha ukoo wa kikuhani. Kwa hivyo, ukoo wa kifalme na ukoo wa kikuhani ni mambo mawili muhimu. Na bila shaka, tutaona majina hayo yote mawili yakijitokeza mara kwa mara katika manabii ambao tutajifunza.

Kwa bahati mbaya, mara tu wanapopata msingi na madhabahu kujengwa, wanakutana na upinzani. Angalia, nitarudi hasa sura ya tatu. Yoshua, huu ni mstari wa pili, na Zerubabeli alianza kujenga madhabahu ya Bwana Mungu ili kutoa sadaka za kuteketezwa.

Mstari wa nne, kulingana na yaliyoandikwa, walisherehekea Sikukuu ya Vibanda. Wanafanya mambo haya yote ya ajabu. Wanajenga misingi, mstari wa 10.

Walipoweka msingi wa hekalu, makuhani walikuwepo wakiwa na mavazi yao na tarumbeta zao na wanamwambia Bwana na ni sherehe tukufu. Mstari wa 12, makuhani wazee ambao walikuwa wameona hekalu la kwanza walilia kwa sauti kubwa. Sasa, wangeweza kulia kwa sababu hii ilikuwa juhudi ndogo sana au labda wanalia tu kwa sababu urejesho unafanyika.

Bila shaka, jambo la kusikitisha ni kwamba waliacha kujenga. Sura ya nne, mstari wa kwanza, inazungumzia upinzani.

Maadui wa Yuda na Benyamini waliposikia kwamba wahamishwa walikuwa wakijenga hekalu, walisema, hebu tuwasaidie kwa sababu tumekuwa tukisherehekea na kutoa dhabihu na kufanya mambo yaleyale mliyoyafanya. Kwa nini walikataliwa? Kwa nini maadui wa Yuda na Benyamini walikuja na kusema, tungependa kuwasaidia? Kwa nini watu hawa ni wa kipekee sana na hawawaruhusu kusaidia? Haionekani kama PC na tamaduni nyingi kwangu. Nini kinaendelea hapa? Trevor.

Wangewapotosha. Wangewapotoshaje? Ndiyo, hawa ndio watu wanaoishi katika nchi hiyo, sivyo? Na unakumbuka tatizo letu la Wasamaria? Kuanzia 2 Wafalme 17, kurudi hadi 2 Wafalme 17, ambapo watu waliopo wanamwabudu Yahweh, kwa namna fulani, lakini wamefundishwa na kuhani kutoka Betheli kwa hivyo hilo linakuacha na swali kidogo kuhusu jinsi hilo lilivyo la kweli. Lakini pia wanaabudu miungu yote waliyoingiza.

Kwa hivyo, una fujo hili lote linaloitwa syncretism. Namaanisha, wanakumbuka hilo. Na kwa hivyo, wanaposema, tumekuwa tukimwabudu mungu wako, si lazima wajue mungu huyo alikuwa nani na ni nini hasa kilichohusika ndani yake.

Ndiyo maana, na ndiyo maana Trevor amesema wangeiharibu. Ingekuwa mchanganyiko mwingine wa nyenzo. Kwa hivyo, tuna aina hiyo ya kitu kinachoendelea na tuna upinzani wa Wasamaria pia, sawa? Zote mbili ni aina moja ya masuala.

Sasa, nahitaji kusema hivi. Unaposoma sura ya nne ya Ezra haizungumzii tu kuhusu upinzani katika siku ambayo walipata shida mara moja na hili, lakini pia inatoa upinzani mwingi hadi utawala wa Artashasta. Sawa, kwa hivyo sura ya nne inavutia sana, tukifikiria makala yetu, sivyo? Tuna makala.

Katikati ya makala hiyo kuna mbinu hii kubwa na pana ambayo itachunguza takriban miaka 100, na kisha itarudi na kuangazia baadhi ya mambo yaliyokuwa yakitokea hapo awali. Hatimaye, wanajenga hekalu upya. Sura ya sita, walikamilisha, hekalu

likakamilika, mstari wa 15, siku ya tatu ya mwezi wa Adari katika mwaka wa sita wa utawala wa Mfalme Dario.

Watu wa Israeli walisherehekea kuwekwa wakfu kwa nyumba ya Bwana kwa furaha. Wanaweka makuhani na unadhani nini? Wanasherehekea Pasaka. Haishangazi hapo kwa sababu kumbuka, kila kunapokuwa na matengenezo, ni sikukuu gani inayoadhimishwa? Pasaka.

Pasaka inaashiria kutoka kwao Misri. Pasaka inaashiria ukombozi. Pasaka inaashiria utawala wa Hezekia.

Pasaka iliadhimisha utawala wa Yosia. Sasa, unayo hapa pia. Kwa hivyo, haishangazi wangesherehekea hilo.

Tutapumzika kidogo kutoka kwa Ezra kwa sababu leo tutaenda kwa mpangilio wa matukio. Kwa hivyo sasa tumeangalia mambo kuanzia matukio kuanzia 539 hadi 516, sawa? Wakati mwingine Ezra atakapoanza katika sura ya saba itakuwa katika 465 takriban na katikati tuna simulizi hii nzuri ya Esta. Sasa, tutafanya Esta tofauti kidogo.

Tutamchora Esther kwa picha. Esther katika kazi za sanaa ambazo nimezipata kutoka kwenye tovuti hizi zote nzuri zenye michoro ya kibiblia. Je, umewahi kuwa kwenye yoyote kati ya hizo? Zinavutia.

Wale ambao ni mafundi wa sanaa, wachunguze. Kuna mifano mizuri na ya ajabu ya sanaa huru, na nimechagua michache tu kati yao. Hii ni kitabu cha Torati.

Esta ni mojawapo ya hati miliki tano zinazosomwa katika sherehe kuu, sawa? Hati miliki ndogo zilizo mwishoni mwa Biblia ya Kiebrania, lakini ni kitabu muhimu sana, kama tutakavyoona. Tunaweza, tukisoma kwa mara ya kwanza, kuisoma kama hadithi nzuri, na ni hadithi nzuri. Nitazungumzia kuhusu fasihi katika hadithi hii baada ya muda mfupi lakini ina ukweli fulani wa kitheolojia ndani yake, sawa? Wanaisoma.

Cha kufurahisha ni kwamba, Maimonides ambaye ni msomi muhimu sana wa Kiyahudi kutoka karne ya 12 alisema, ikiwa vitabu vyote vya Biblia ya Kiebrania vitatoweka isipokuwa Torati na Esta, hiyo ingetoshwa. Je, hilo halivutii? Sasa tutaona ni kwa nini, angalau natumai tutaona ni kwa nini. Hebu tuendeleo kidogo.

Hapa kuna Sikukuu ya Ahasuero, sura ya kwanza, nami nitasema zaidi kuhusu sura ya kwanza baada ya muda mfupi. Tunachokiona kikiendelea katika sura ya kwanza ni sura ya kuvutia, lakini kile Ahasuero au Xerxes anachofanya si kujionyesha tu, bali pia kujionyesha. Siku 180, inasema ana karamu baada ya karamu, na kila mtu anaijia, na anawalisha, anawanywa na kuwalisha na kuwanywa. Kwa njia, neno la Kiebrania la karamu ambalo ni mishte linatokana na mzizi unaomaanisha kinywaji.

Kwa hivyo, kuna mambo mengi yanayoendelea hapa, lakini haya ndiyo mambo. Alipata kuwa mfalme mwaka 486. Wale ambao mmewahi kuwa na darasa la Dkt. Wick, Xerxes anafanya nini ndani ya miaka mitatu ya mwaka 486? Anaelekea magharibi, sivyo? Ameweka macho yake kwenye nchi hiyo iliyo ng'ambo ya Bahari ya Aegean, Ugiriki na pengine anachofanya na jambo hili lote la karamu linaloendelea katika sura ya kwanza ya Esta ni kupata msaada ili aweze kupata jeshi ambalo linaweza kuandamana moja kwa moja kuvuka Asia Ndogo, kupiga kambi huko Sardi, kuvuka Hellespont na kisha kuichukua Ugiriki.

Ni kitu kidogo na anataka iwe sehemu ya kinachoendelea. Sasa bila shaka, kuna mambo ya kuvutia yanayoendelea kwa mujibu wa fasihi ya sura hii. Hebu tuangalie baadhi yake.

Sura hii inachekesha mahakama ya Uajemi. Natumai uliitazama hiyo. Orodha hizi zote za majina na utajiri, ni maneno tu kila mahali.

Labda huelewi sana katika Kiingereza, lakini Kiebrania cha Esta sura ya kwanza kina maneno mengi sana. Hata maneno yenyewe, kuna baadhi yake hata huyaoni mahali pengine popote. Kwa hivyo, inajaribu kusema tu kwamba mambo haya yote ni ya kupindukia kiasi gani lakini ni ya kuchekeka zaidi.

Umegundua hili? Kuna angalau kejeli nne zinazoendelea hapa. Kejeli tatu, kwa kweli, na ucheshi mzuri. Kwanza kabisa, Xerxes anapoonyesha ua wake, anataka pia kuonyesha mke wake.

Kitenzi hiki kinaonekana wazi katika hali zote mbili. Bila shaka, Vashti anafanya nini? Hilo ni jina lingine unalohitaji kujua kwa ajili ya mtihani wako. Vashti anafanya nini? Anakataa. Hataonyeshwa, hasa kwa kuwa Waebrania na marabi wanapendekeza, kulingana na jinsi wanavyosoma Kiebrania, kwamba alikuwa akimwomba aje kwenye karamu hii ya wanaume walevi akiwa amevaa taji lake pekee, hakuna kingine.

Kwa vyovyote vile, anakataa kuja. Na bila shaka, Xerxes anapokasirika na kujiuliza afanye nini kuhusu jambo hili, wanasema sasa atapigwa marufuku kutoka mahakamani, na kwa hivyo jambo ambalo alikuwa amekataa tu kufanya, wanahitaji amri ya kifalme ili kuhakikisha hilo milele. Ni kejeli kubwa, sehemu nzuri ya hadithi.

Na bila shaka, jambo la pili ambalo viongozi wote wana wasiwasi nalo ni kwamba hili litakuwa ni jambo la umma na wanawake wote watawaasi waume zao, na kadhalika, na kadhalika, na kadhalika, lakini wanatoa amri ya umma inayofanya liwe jambo la umma. Natumai unaona ucheshi katika hili. Namaanisha, simulizi zima, hasa sura hii ya kwanza inachekesha sana Uajemi.

Inadhihaki utajiri na, kusema ukweli, upumbavu.

La tatu ni kwamba inahitaji amri ya umma kwa wanaume kutawala nyumba zao. Hivyo ndivyo amri ya umma inavyosema.

Na hatimaye, watumishi hawa wote wazuri, jozi saba, jozi mbili za saba, waliweza, kama ninavyokuonyesha, kuongeza matatizo ya ndani ya Xerxes kuwa mgogoro wa serikali na tunapaswa kutabasamu na kucheka hilo. Kwa kweli tuko hivyo, lakini tazama, hapa kuna upande mbaya wake. Huu ni utangulizi wa kuchekesha wa kitu ambacho kitakuwa kibaya sana kwa sababu tunapona jinsi mahakama ya Uajemi inavyofanya kazi kwa matakwa ya washauri wa mfalme, inaandaa mazingira ya mabadiliko kwa njia mbaya sana mara tu Hamani atakapotokea.

Sasa, bila shaka, katika maongozi ya Mungu, yote hayo yanashindwa, lakini si kabla ya kuwepo na kutokuwa na uhakika na dhiki na kukata tamaa kwa upande wa Wayahudi, katika himaya nzima. Sawa, lakini hakikisha unaelewa hili. Usipitie tu sura ya kwanza na kukosa ucheshi hapa.

Tunapaswa kuona ucheshi. Lo, nimesahau jina; hilo hapo. Kama unavyojua, mara Vashti atakapopigwa marufuku, Esta anakuja.

Kwa njia, je, huu si uwakilishi mzuri? Namaanisha, huu ni uchoraji wa kawaida wa karne ya 17 barani Ulaya. Nadhani Esther hakuonekana hivyo kabisa, sivyo? Labda ana umri wa miaka 14 hivi na mimi, hata hivyo, nadhani tu Esther hakuonekana hivyo kabisa. Lakini hii hapa hadithi, kama unavyojua.

Baada ya Vashti kupigwa marufuku, Xerxes anakumbuka kwamba alikuwa na mke wakati mmoja, na kwa hivyo wanaenda kutafuta wanawake wote warembo, wanawake warembo zaidi katika himaya. Kuna masuala mengi miongoni mwa wasomi kuhusu kama Esta na Mordekai walipaswa kumweka katika nafasi ambayo kimsingi angekuwa kitu cha ngono cha mfalme. Lakini ukisoma maandishi kwa makini, utagundua kuwa hawakuwa na chaguo.

Hawakuwa na chaguo. Huu ni mkusanyiko, na ni mkusanyiko wa wanawake wa mfalme. Na kwa hivyo, anachukuliwa, na kama unavyojua, anampendeza mfalme.

Mordekai, ambaye alikuwa binamu yake, anaangalia kwa uangalifu sana siku baada ya siku. Yuko nje katika ua mbele ya jumba la kifalme akihakikisha kila kitu kiko sawa na wadhifa wake wa zamani. Anatambuliwa, na hapa kuna jambo lingine muhimu, anatambuliwa kama yatima na Myahudi.

Wote wawili wa nje, waliotengwa, na bado hapa ameingizwa katikati. Lizungumzie hili kwa wakati kama huu, sawa? Huu ni uweza wa Mungu katika kumleta mahali hapo. Kwa hali zisizotarajiwa, utambulisho wa Mordekai ni muhimu vile vile.

Anatoka kabila gani? Benyamini. Kwa nini hilo ni muhimu? Je, tumekuwa na mfalme wa kwanza wa Israeli kutoka kabila la Benyamini anayeitwa Sauli? Sawa. Hili ni muhimu sana kwa sababu tutatembelea mambo ambayo hayajakamilika sasa.

Sababu ya pili kwa nini Sauli alipoteza ufalme ilikuwa ipi? Najua hiyo ilikuwa miezi miwili iliyopita. Unapaswa kukumbukaje hilo, Sara? Ndiyo, hafuati amri ya Bwana ya kuondoa vitu vyote vya Waamaleki na kumuua mfalme Agagi. Hamani ni mzao wa nani? Jamaa Agagi, ni jamaa Agagi, sivyo? Mzao wa Agagi.

Usifikirie hata kidogo kwamba hakuna nyuzi za kifasihi zinazounganishwa hapa pia, au Mordekai kutoka kabila la Benyamini atakamilisha jambo ambalo Sauli angepaswa kufanya muda mrefu uliopita, cha kufurahisha ni kwamba, tuna jambo hilo lote, na kisha jambo moja zaidi tinalohitaji kusema kuhusu uhusiano wa Esta na Mordekai. Ndiyo, Trevor.

Samahani, je, wote ni Sauli na? Sawa, ni Sauli, na kwa hivyo nisamehe, ni Sauli, kabila la Benyamini, ukoo mrefu hadi Mordekai. Ni Agagi, mfalme wa Waamaleki, ukoo mrefu hadi Hamani. Ninapaswa kwenda upande mwingine.

Endelea hadi kwa Hamani. Naam, sawa, asante. Muda mfupi baada ya Esta kuhamishiwa kwenye nyumba ya wanawake, Mordekai anafanya jambo muhimu sana.

Ni nini? Naam, ameketi langoni. Anasikia nini, Kate? Ndiyo, njama ya kumwua mfalme. Kwa njia, Ahasuero alikufa kwa kuuawa hatimaye.

Haikuwa wakati huu maalum. Mordekai anasikia njama hii. Anamwambia Esta, na Esta anamwonya mfalme, na wale watu wawili waliokuwa wakipanga wanaangamizwa. Jina la Mordekai limeandikwa katika kumbukumbu.

Na kisha unafanya nini, hiyo ni mwisho wa sura ya pili. Unaona nini kinachofuata? Sura ya tatu inaanza na Hamani, sivyo? Kuinuliwa kwa Hamani. Sasa, ni miaka mitano baadaye.

Hatujaambiwa hilo mara moja, lakini unaposoma sura nzima, tunagundua ni miaka mitano baadaye, na Mordekai, bila shaka, hajawahi kutambuliwa kwa kuokoa maisha ya mfalme. Na badala yake, umempandisha Hamani hadi nafasi ya pili katika ufalme. Picha yetu inayofuata ni ipi? Imekuwaje Esta aje mbele ya mfalme? Kuna maelezo kadhaa ya kuingilia kati, sivyo? Sikuweza kupata picha ya Hamani akiwa na kila mtu akimsujudia, lakini Hamani ana ubinafsi ambao ni mpana sana, na hivyo ndivyo anavyotaka, amri kwamba kila mtu lazima amsujudie.

Mordekai hatafanya hivyo, na unaweza kuuliza sababu kadhaa kwa nini hilo linaweza kuwa kweli. Mordekai huenda asifanye hivyo kwa sababu, kusema ukweli, kiburi

chake kimejeruhiwa kwa sababu hakutambuliwa, na huyu hapa Hamani. Hata hivyo, pia kuna uwezekano kwamba kuinama mbele ya Hamani kungekuwa jambo ambalo Mordekai, kama Myahudi mwema, hangefanya kwa sababu maneno hapo yanamaanisha kusujudu mbele yake, ambayo yangehusisha aina fulani ya ibada inayowezekana.

Kama unavyojua, Hamani anakasirika na hili, na kwa hivyo, badala ya kumshambulia Mordekai, anamwondoa au anapanga kumshambulia Wayahudi wote, jambo ambalo linaonekana kuwa kubwa sana kufikia wakati huu. Sasa, hili ndilo jambo la kuvutia: Acha nikuandikie andiko langu. Ezra, Nehemia, Esta, Ayubu.

Hebu tuone kama naweza kuipata haraka. Hamani anapomwendea mfalme kuomba ruhusa ya kufanya tendo hili la kinyama, anasema yafuatayo. Niko katika sura ya tatu, mstari wa nane.

Kuna watu fulani waliotawanyika na kutawanyika miongoni mwa watu katika majimbo yote ya ufalme wako ambao hujitenga. Ukweli, sivyo? Hiyo ndiyo ukweli. Angalia jinsi Hamani alivyo mjanja sana.

Anaanza na yaliyo kweli, kisha atapotosha kidogo tu na kutengeneza uongo mbaya sana. Desturi zao ni tofauti na zile za watu wengine, na hawatii sheria za mfalme. Hapo ndipo inaposumbua.

Mfano pekee wa hilo, bila shaka, umekuwa kwamba Mordekai hakumsujudia Hamani, lakini shtaka hili la jumla linamaanisha kwamba wao ni wasaliti, na mfalme ana haki yote, na itakuwa busara, kama Hamani anavyomshauri, kuwafanyia watu hawa wote. Sio kwa faida ya mfalme kuwavumilia. Ikiwa itapendeza mfalme, na itolewe amri ya kuwaangamiza.

Sasa, hapa kuna jambo lingine la kuvutia, nami nitaelezea kidogo tu kuhusu hili kwa sababu linanivutia sana. Anatumia neno moja tu hapa. Amri itolewe ili kuwaangamiza.

Kinachovutia ni kwamba neno la Kiebrania la kuharibu, l'abed , ikiwa limebadilishwa kidogo tu, linaweza kumaanisha kuwatumikisha. Unaelewa, nini kinaendelea? Ninapendekeza kwamba hatujui hili kwa uhakika, lakini ninapendekeza kwamba labda Mordekai, anapozungumza mbele ya mfalme, anasema, watumikisheni. Kwa maneno mengine, wafanyeni kama tulivyokuwa navyo huko Misri, zamani sana.

Itakuwa sambamba nyingine ikiwa hiyo ni kweli. Ikiwa anasema hivyo, kisha anasema, nami nitaweka talanta 10,000 za fedha katika hazina ya kifalme kwa ajili ya watu kutekeleza shughuli hii, na unasema, je, huifanyii kazi kidogo? Labda, lakini labda sivyo. Angalia mfalme anakubaliana nayo.

Mordekai alipotoa amri, amri inasema, haribu, ua, na angamiza, mstari wa 13, maneno matatu, haribu, ua, na angamiza. Amemwomba mfalme jambo hili moja tu, ambalo, tena, neno hilo linaweza kumaanisha mtumwa. Kwa nini nadhani hilo linafaa? Sio wazo langu hasa, lililoinuliwa kutoka kwa mtu mwingine.

Lakini Esta, anapoomba rufaa kwa mfalme katika sura ya saba, angalia anachosema. Mstari wa nne, mimi na watu wangu tumeuzwa, kumbuka pesa zote zitakazouzwa, mimi na watu wangu tumeuzwa kwa uharibifu, kuchinjwa na kuangamizwa. Kama tungaliuzwa tu kama watumwa, ningekaa kimya.

Kwa hivyo tena, jambo hilo kuhusu kuuza na utumwa badala ya uharibifu, kunaweza kuwa na mchezo wa maneno wa kuvutia unaoendelea hapa. Je, hilo linaeleweka kwako? Huenda, namaanisha, sijaribu kumchafua Xerxes, lakini linaweza kutupa uelewa kidogo kuhusu kwa nini anakubaliana na jambo hili. Hamani hasa hamuelezi nia ya Hamani kwa sababu nia ya Hamani inaonekana tu katika amri: kuharibu, kuuza, na kuangamiza.

Na bila shaka, mara tu amri hiyo itakapotangazwa, Mordekai amevaa gunia na majivu. Yuko mbele ya jumba la kifalme. Esta anasikia habari zake.

Anajaribu kumpa nguo ili aweze kuvaa vizuri. Na anasema, hapana, huelewi kinachoendelea. Anamsihi amwombe mfalme.

Na, bila shaka, mstari wa kawaida kutoka kwa Esta ni upi? Kwa wakati kama huu. Sura ya nne, mstari wa 14. Ukikaa kimya wakati huu.

Sasa, kifungu kinachofuata kimetafsiriwa kama kauli katika NIV yako. Inaweza pia kuwa swali. Kwa hivyo wacha niisome kwanza kama kauli.

Ukikaa kimya wakati kama huu, au ukisikitika, wakati huu, msaada na ukombozi kwa Wayahudi utatoka mahali pengine, lakini wewe na familia ya baba yako mtaangamia. Acha nisome hilo kama swali. Ukikaa kimya wakati huu, je, msaada na ukombozi vitatoka mahali pengine? Wewe na familia yako mtaangamia.

Kwa maneno mengine, Wayahudi wote watapata. Na kwa sababu yeye ni Myahudi, atagunduliwa ingawa yuko katika ua wa mfalme kwa sababu labda kutakuwa na makoti ya kutosha sasa kwamba wanajua kwamba Mordekai ni Myahudi, na hilo litammaliza pia. Na ninapendekeza kwamba Mordekai kwa kweli hasemi lazima, Mungu ataleta ukombozi na kumpa uwezo, lakini anasema, utaangamia.

Na huenda kusiwe na tumaini lingine kwa Wayahudi. Kisha inaendelea na kusema, nani anajua, lakini umefika kwenye cheo cha kifalme kwa wakati kama huu. Kwa hiyo Esta anakubali kufunga kwa siku tatu.

Ni mfungo mkali kabisa, hakuna kula, hakuna kunywa. Na kisha anasema katika mstari wa 16 mwishoni, hili likikamilika, nitaenda kwa mfalme, ingawa ni kinyume cha sheria. Tafsiri yako ya NIV inatafsiri, nikiangamia, nitaangamia.

Inaweza pia kutafsiriwa kama, ninapoangamia, naangamia. Kwa hivyo, tunaweza kusoma hii kama hakuna hata mmoja wao anayehisi matumaini makubwa kwamba chochote kitatokea. Na bado angalia licha ya hayo, anapitia haya na anamwendea mfalme na kumsihi mfalme.

Na kama unavyojua, Xerxes anamnyooshea fimbo ya mfalme. Kisha anawaomba Hamani na Xerxes waje kula karamu au karamu. Kwa njia, huna haja ya kusoma katika Paulo huyu hasi ambaye nimemweka juu yake, lakini hayo ni masomo yanayowezezana pia, yanawezezana pia.

Jambo la msingi ni kwamba yuko katika maongozi ya Mungu mahali hapo wakati huo. Hata hivyo, tunaelewa hisia zao za matumaini, au vinginevyo, kwamba alikuwepo mahali hapo wakati huo, ndiyo maana hasa Wayahudi katika historia wamemwona Esta kama kitabu muhimu sana. Wanatambua kwamba haijalishi hali zimekuwa mbaya kiasi gani, na kwa njia, kwa miaka 2,000, hali za Wayahudi zimekuwa mbaya sana, mara nyingi mikononi mwa kanisa.

Lakini wanamsoma Esta na kutambua kwamba katika Esta, wana Mungu ambaye kwa kweli huwaokoa watu wake. Naam, nitarudi kwenye hilo baada ya muda mfupi. Esta anaandaa karamu kwa ajili ya mfalme na Hamani.

Ni ya kwanza kati ya mbili. Kitabu hiki kizima kimeundwa na jozi, kwa njia. Kitabu kizima kimeundwa na jozi.

Jozi za maneno, jozi za mifano, jozi za karamu. Na bila shaka, anamkasirisha mfalme anaposema, hata nusu ya ufalme wangu, nitakupa. Na anasema, hapana, njoo tu kwenye karamu nyingine.

Na nini kitatokea wakati huo? Hadithi inayofuata ni ipi, sehemu ya hadithi? Sura ya sita. Ni kazi ya Mungu kabisa. Trevor.

Ndiyo, lakini angejenga... Anafanya, ndiyo, anajenga mti wa kunyongea, hiyo ni kweli, kwa sababu amechanganyikiwa kidogo njiani kurudi nyumbani baada ya karamu, anamwona Mordekai, ana hasira tena. Lakini jambo lingine linatokea mwanzoni mwa sura ya sita, na hilo ni Mungu kabisa. Acha niseme hivi, kwa njia.

Kama ungekuwa katika nafasi ya Esta na Mordekai, ungekuwa unapanga mambo mengi, sivyo? Tutafanyaje kazi katika hili? Tutafichuaje mpango wa Hamani? Tutamfanyaje mfalme awe na furaha? Vipi, vipi, vipi? Na mipango yao yote kutoka

kwa mtazamo wa kibinadamu ni muhimu. Lakini kwa maongozi ya Mungu, Maria, nini kinatokea? Ndiyo. Mfalme anakosa usingizi kwa wakati unaofaa kabisa.

Na kwa hivyo, bila shaka, mambo yote ya ukosefu wa haki pamoja na Mordekai kutopewa zawadi miaka mitano iliyopita, sasa mfalme anasikia kuhusu hilo. Kwa sababu, bila shaka, hakuna kitu kingine zaidi ya kumbukumbu za mahakama, na anatarajia hizo zimlaze usingizini. Lakini hazifanyi hivyo hadi baada ya suala muhimu kufichuliwa.

Na kwa hivyo, bila shaka, kama unavyojua hadithi, tuna tukio letu lijalo. Hamani anaingia kwa kasi mahakamani mapema asubuhi inayofuata kwa sababu anatarajia kupata ruhusa ya kumtundika. Mordekai yuko kwenye mti wa kunyongea ambao amejenga hivi punde.

Na mfalme, ambaye huwa anazungumza kwanza kila wakati, anasema, nini kifanyike kwa mtu ambaye mfalme anataka kumheshimu? Baadhi ya watu wanapendekeza, kwa njia, kwamba sababu mfalme hakumtaja Mordekai kwa wakati huu ni kwamba mfalme anaweza kuwa amemchukia Hamani kidogo. Na atamfanya Hamani aanguke kweli kwa kumfanya Hamani afikiri kwamba itakuwa Hamani ambaye mfalme anataka kumheshimu. Kwa vyovyote vile, Hamani anaorodhesha jambo hili lote: vazi la mfalme, farasi wa mfalme aliye na taji ya mfalme juu yake, anatembea mjini, akipiga kelele, huyu ndiye mtu ambaye mfalme anataka kumheshimu.

Na kwa hivyo, bila shaka, Hamani anapaswa kufanya hivyo kwa ajili ya Mordekai, jambo ambalo ni aibu kabisa. Lakini ana muda tu wa kurudi nyumbani baada ya kuaibishwa kabisa anapoburutwa kurudi kwenye karamu ya pili, kama unavyojua. Na hapo ndipo Esta atafichua utambulisho wa mtu mdanganyifu anayejaribu kuangamiza jamii nzima ya Wayahudi.

Lakini angalia kauli hiyo katika mstari wa nne wa sura ya saba niliyokusomea hapo awali. Kama tungeuzwa tu kama watumwa, hilo lingekuwa jambo linalovumilika. Lakini mtu huyu amekusudia kuwaangamiza, kuwaua, na kuwaangamiza watu wangu.

Sawa. Ujumbe mfupi tu. Baadhi ya watu mara nyingi wamesema biashara hii yote kuhusu farasi wenye taji ni jambo la kawaida kidogo.

Lakini unajua nini? Hapa, wana vikosi. Njia ya kupamba farasi wako wa kifalme ilikuwa kuwawekea taji ndogo. Sawa, haya tunaendelea.

Hamani atamwomba Esta rehema. Na, bila shaka, akifanya hivyo, mfalme, ambaye amekuwa nje akitoa hewa kidogo, anarudi ndani na kufikiri kwamba Hamani anakaribia kumnyanyasa Esta. Na hilo ndilo jambo la mwisho.

Na Hamani anatolewa nje na kuuawa. Mambo machache tu ya kuunganisha haya. Na kwa njia, nahitaji kusema pia kwamba unaposoma sehemu iliyobaki ya kitabu, sura ya nane hadi sura hiyo fupi sana ya 10, Mordekai ameinuliwa hadi nafasi ambayo Hamani alikuwa nayo.

Kwa hivyo majukumu hayo yamebadilishwa sana. Amri iliyotolewa ya kuwaangamiza Wayahudi ina amri ya kupingana iliyoandikwa kwa lugha ile ile. Unaposoma sura ya tisa, labda ulishangazwa kidogo na mauaji mengi ya kuchukiza ambayo Wayahudi walifanya.

Ungepaswa kuwa hivyo. Hadi utakapogundua kwamba kulingana na amri hiyo, walikuwa wakifanya kazi kwa kujilinda. Na hilo linatuambia kweli kiwango cha chuki dhidi ya Wayahudi kilichokuwa wazi katika himaya hiyo wakati huo.

Kwa sababu ikiwa licha ya amri hiyo ya pili, bado una kundi zima la watu wanaotaka kuwaua Wayahudi, hilo linatuambia kitu. Mojawapo ya masuala ya kuvutia unaposoma amri hiyo, amri ya kinyume, Wayahudi waliruhusiwa kuchukua nyara. Katika kujilinda, walitakiwa kujilinda.

Waliruhusiwa kuchukua nyara. Mara tatu katika sura ya tisa, inapozungumzia watu ambao Wayahudi waliwaua, inasema, lakini hawakuchukua nyara. Hawakuchukua nyara.

Kwa hivyo, waliahidi sehemu hiyo ambayo wangeweza kufanya. Sawa, ni kazi bora ya fasihi. Nimependekeza mengi ya haya tayari.

Na unazo kwenye maelezo yako hata hivyo. Mageuzi, msimamo wa Wayahudi kutoka karibu kuangamizwa hadi kuwa watu ambao watu wengine walitaka kujiunga nao. Mwishoni mwa kitabu, tuna watu wengine wanaotaka kuwa Wayahudi.

Hamani alitoka wa kwanza na wa pili katika ufalme hadi kutundikwa kwenye mti aliokuwa amepanga kwa ajili ya Mordekai. Esta, akiwa yatima na Myahudi aliyetengwa, atakuwa malkia. Aina zote za mabadiliko katika bahati ya Wayahudi.

Kama nilivyosema, kuna uzi mrefu wa madokezo ya kibiblia. Cha kufurahisha ni kwamba, hatuna tu baadhi ya uhusiano wetu ambao nimekwishautaja, lakini amri, amri ya awali kuhusu kura iliyopigwa ili hili litolewe, ilitokea siku ya Pasaka, tarehe 13 Nisani, kwa tarehe 13 ya mwezi wa kwanza, kabla tu ya tarehe 14. Na kisha tayari tumezungumzia kuhusu taswira ya katuni ya mahakama ya Uajemi.

Mambo mawili zaidi tunayohitaji kusema. Ukisharudi kutoka uhamishoni mwaka 539, kile kilichokuwa uhamishoni sasa kinaitwa diaspora. Diaspora inamaanisha mtawanyiko.

Na inarejelea jamii za Kiyahudi zilizotawanyika katika himaya yote. Na kwa hivyo, tunapotumia neno diaspora, tunazungumzia wale watu ambao, kwa sababu yoyote ile, walibaki nje ya Israeli. Hawakurudi.

Na tunaona katika maandishi haya mfano wetu wa kwanza, kwa kadiri ninavyojua, wa chuki dhidi ya Wayahudi inayoendelea ambayo imeitambulisha historia ya dunia tangu wakati huo. Unaiona huko Alexandria na jamii huko Alexandria katika karne ya kwanza. Unaiona katika historia yote ya Ulaya.

Unaiona sasa. Kwa kweli, kuna kurudi kwa chuki dhidi ya Wayahudi ambayo ni chuki dhidi ya Wayahudi. Endelea kusikiliza tu.

Utakisikia, sawa? Na kisha hili ndilo jambo lingine. Esta ni kitabu cha ajabu kwetu sote ambao tuna hisia kwamba maisha ni ya fujo, na ndivyo ilivyo. Na wakati mwingine, hatumwoni au kumwona Mungu kikamilifu katika ulimwengu wetu.

Kitabu cha Esta kinaonyesha hivyo. Kwa sababu jina la Mungu halionekani kamwe katika kitabu hiki. Na marejeleo pekee yanayowezekana ni sura ya nne, mstari wa 14, kutoka mahali pengine.

Ndiyo marejeleo pekee yanayowezekana. Na bado, yaliyounganishwa katika maandishi yote ni majaliwa ya Mungu. Kwa upande wa Mordekai, unajua, udhalimu huo kwake, hata bila kufichuliwa kwa miaka mitano mizima, na bado yote kwa wakati unaofaa.

Nitasema hivi haraka sana, kisha tunahitaji kuendelea na Nehemia na mambo yote ya aina hiyo. Kitabu cha Esta ni muundo wa kuvutia sana. Tatizo hili la kukosa usingizi, au tatizo la mfalme la kukosa usingizi, liko katikati ya kitabu, sivyo? Na kote kulizunguka kuna mifano ya mabadiliko ambayo Mungu mwenyewe huathiri.

Inavutia sana kuona yote hayo yakiendelea. Naam, tunahitaji tu kuendelea mbele. Tunaweza kutumia saa moja kumhusu Esther.

Tunahitaji kuzungumza kuhusu Ezra na, kisha kwa ufupi sana, Nehemia. Haya ni wazi zaidi. Unaposoma sura ya saba ya Ezra, tunagundua, kama nilivyokwisha sema tayari, kwamba alikuwa kuhani.

Na hilo ni muhimu sana kwake. Yeye ni mwalimu anayejua Torati. Ezra atakuwa na jukumu la kurejesha Uyahudi wanaporudi kutoka uhamishoni.

Wakati mwingine kazi hii ilikuwa ngumu sana. Ilibidi afanye mambo magumu, lakini anawajibika kwa hilo. Misheni yake, Artashasta anampa misheni.

Rudi nyuma, uirudishe jamii hiyo katika hali nzuri tena. Hiyo ndiyo aliyoitwa kufanya. Sijui ni nini kilichokuwa hapo.

Sawa, kwa vyovyote vile. Katika kitabu cha Ezra na kinafanana na Nehemia, sura ziko hapa juu, tunaona hitaji la matengenezo. Sasa tena, tarehe itakuwa yapata mwaka 465.

Ni tatizo letu la kawaida la kizazi cha pili . Walikuwepo nchini. Hamu ya hekalu lililojengwa upya ilikuwa imepungua.

Na watu wanaanza kuridhika tu, kuwa wazembe, hai kiroho, wasio hai, wafu, chochote kile. Tatizo ni hili, wanaoana. Ninakushauri kwamba wanaposhughulika na hili, sehemu ya suala ni kwamba hawana tena mipaka ya kitaifa.

Kuna jumuiya ndogo iliyojengwa upya, eneo lote linalozunguka Yerusalemu, Yudea, ni dogo sana. Hakuna mipaka ya kitaifa, na kwa hivyo lazima kuwe na wasiwasi mkubwa zaidi kuhusu mipaka ya kijamii. Sasa tunaweza kurudi nyuma hadi Kumbukumbu la Torati sura ya saba na kukumbuka onyo la Mungu la kutoa kwa sababu ingesababisha ibada ya sanamu.

Tatizo litajitokeza hapa, na Ezra anataka kulikatiza kabla halijasababisha ibada ya sanamu, kwa hivyo hakuna ndoa ya kimtandao. Ezra anaomba, akijitambulisha na dhambi za watu wake na kuomba kwa bidii kwa ajili ya urejesho wa Mungu. Adhabu ya wasiotii inavutia sana.

Waliachana na wake hao wa kigeni pamoja na watoto wao, jambo ambalo tena linasikika kuwa kali sana, lakini tunahitaji kukumbuka kwamba dhambi ina matokeo mapana, wakati mwingine kwa watu ambao si wahalifu wa dhambi hiyo. Pia, tunaona tukio la ajabu ambapo watu wote wanaitwa pamoja. Hii ni Nehemia, sura ya nane.

Wote wameitwa pamoja uwanjani, uwanjani. Ni Sikukuu ya Vibanda, ambayo, kulingana na Kumbukumbu la Torati 31, tunajua ni wakati ambapo walipaswa kukusanyika pamoja kusoma Torati; na Ezra anasoma Torati kuanzia alfajiri hadi aduhuri, na kila mtu anasikiliza. Je, unaelewa hilo? Kuanzia saa kumi na moja asubuhi hadi aduhuri.

Inavutia. Wamehukumikiwa. Kuna kufunga na kukiri dhambi.

Wanaapa kushika Torati. Sasa, kutakuwa na makosa, na tutaona hilo mwishoni mwa Nehemia pia, lakini hata hivyo, kuna hisia kubwa kwamba wanahitaji kufanya marekebisho makubwa kwao wenyewe. Kusudi la marekebisho, hasa kuwaacha wake hawa wa kigeni, unaweza kusoma yote kuihusu katika Ezra sura ya tisa na sambamba katika Nehemia nane, linawasilisha uhamisho mwingine.

Sasa wamepitia hofu ya kunyakuliwa kutoka nchi na kupelekwa uhamishoni. Viongozi hawataki hilo litokee tena. Hilo ndilo kusudi la hili.

Sasa, tutapitia sehemu iliyobaki ya Nehemia haraka sana. Weka viatu vyako vya kukimbia kwenye vidole vyako. Haya basi.

Mwanzo wa Nehemia unatuambia jambo fulani kuhusu mtu huyu. Kama nilivyosema hapo awali, juu kabisa katika utawala wa Artashasta, katika ufalme wa Artashasta. Kama hujui kitu kingine chochote kumhusu Nehemia, kumbuka tu kwamba anafanya mambo muhimu kwa wakati mmoja.

Anaomba, na anatenda. Ana watu wanaojenga kuta, miamba kwa mkono mmoja, silaha kwa mkono mwingine, na anaomba kila mara, maombi mafupi. Anajali sana kuimarisha ulinzi wa Yerusalemu.

Kuta zimebomolewa. Hilo si jambo zuri. Na kwa hivyo, kwa njia ya kimwili, halisi, na ya kimkakati, anajenga ulinzi.

Anashiriki katika matengenezo haya na Ezra ambayo nimeyazungumzia muda mfupi uliopita. Yeye ni sehemu ya hayo. Kwa kweli atakuwa na mtazamo zaidi wa kijamii katika hilo.

Ezra atakuwa na mtazamo wa kidini zaidi kuhusu hilo, lakini ni jambo lile lile la msingi linaloendelea. Na kisha jambo letu la mwisho na Nehemia ambalo tunahitaji kusema, yeye ni gavana, sivyo? Yeye ni gavana, na ana wasiwasi kuhusu Yerusalemu, ukweli kwamba haina watu wengi. Hakuna mtu anayetaka kuishi huko.

Ni mahali hatari kuwa. Kwa hivyo anawahamisha watu Yerusalemu. Wanajenga kuta, wanaziweka wakfu kuta.

Nehemia anapoitwa tena kwenye mahakama ya mfalme huko Uajemi, anaondoka. Na huu ndio msiba. Inaonekana alikuwa ndiye kitovu cha mageuzi ya kidini, na haionekani kama yamepenya katika maisha na mioyo ya watu wengine kwa sababu unaposoma sura ya 13, yote yanaharibika tu.

Na Nehemia anaporudi, inabidi aanze upya kufanya mambo ya aina hii. Kuwaondoa wageni, kuwapata watu waliokuwa wameacha kutoa zaka ili kuwasaidia Walawi na wajane na wageni, kuwapata wafanye hivyo tena. Sabato ilikuwa suala muhimu, na alipoondoka, waliacha kuitunza Sabato.

Lazima arudishe hilo tena. Unajua, unapata hisia ya kuvutia kuhusu jinsi ilivyo kuwa mtu aliye katika nafasi ya uongozi. Ni vita isiyoisha kwa sababu sisi ambao ni kondoo hatufuati vizuri isipokuwa tuwe tumesukumwa na kusukumwa.

Ujumbe mzuri sana wa kumalizia. Tutaonana Jumatano.